

چکیده

امروزه دانش به منبع حیاتی و مزیت رقابتی تبدیل شده است و از آنجا که هر منبع نیازمند مدیریت می باشد، دانش نیز مجزا از آن نیست.

هدف پژوهش بررسی رابطه میزان استفاده از مدیریت دانش با انگیزه پژوهشی دبیران دوره متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ می باشد.

پژوهش از نظر هدف کاربردی، از نوع توصیفی-همبستگی می باشد. جامعه پژوهش دبیران دوره متوسطه شهر تهران می باشند که تعداد آنها ۱۰۶۵۸ نفر بود که از طریق جدول کرجسی و مورگان حجم نمونه ۳۷۱ نفر شد. از شاخص های آمار توصیفی و شاخصهای آمار استنباطی مثل ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون برای تحلیل داده ها استفاده شده است.

یافته های پژوهش نشان داد، بین مدیریت دانش و انگیزه پژوهشی رابطه وجود دارد. بین هر یک از ابعاد مدیریت دانش و انگیزه پژوهشی رابطه مثبت، مستقیم و معنادار وجود دارد.

لازم است مدیران با فرهنگ سازی و ایجاد زمینه برای اشاعه مدیریت دانش، نسبت به ارتقا انگیزه پژوهشی و ارتقا سطح کارایی و اثربخشی دبیران دبیرستانها گام موثری بردارند.

کلیدواژه:

مدیریت دانش، انگیزه پژوهشی، دبیران

رابطه میزان استفاده از مدیریت دانش با انگیزه پژوهشی دبیران دوره متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۲-۹۱

مهرنوش جعفری (نویسنده مسئول)

استاد یار گروه علوم اجتماعی، دانشگاه آزاد

اسلامی، واحد رودهن

Email: mehr_j134@yahoo.com

پریوش جعفری

دانشیار، گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده

مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم

و تحقیقات، تهران

علی حسن بیگی

کارشناسی ارشد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه آزاد

اسلامی واحد رودهن

مقدمه

در اثر تحولات بزرگی که اخیراً در جوامع و موسسات آموزشی رخ داده است، جوامع آموزشی به سمت و سوی خلق دانش سوق داده می شوند، تا بتوانند بر مشکلات غلبه نمایند. سرعت بالای تغییرات، توسعه دانش و افزایش تقاضا برای آگاهیهای تکنولوژیکی به طور چشمگیری بر توسعه نیروی کار و افزایش بهره وری نیروی کار اثر گذاشته اند (افتخارزاده و محمودی، ۲۰۱۱، ص ۱۰۰۱).

دانش با ویژگیهای بدیع و پویایی خود امکان پاسخگویی به ویژگی های محیط های جدید را فراهم می سازد، اهمیت دانش و کاربرد آن در حیطه های گوناگونی مطرح می شود، برای مثال، از طرف اندیشمندان اجتماعی برای ایجاد جامعه ی بدون طبقه و توزیع عادلانه معرفت در آن، در سازمان و مدیریت به عنوان رمز بقا و موفقیت و کسب مزیت رقابتی پایدار و در اقتصاد به عنوان دارایی راهبردی بحث شده است (عدلی، ۱۳۸۵، ص ۱۰).

آگاهی سازمانها از عوامل اصلی مدیریت دانش که پذیرش و اجرای آن را با موفقیت همراه می سازد، موجب هموار شدن مسیر پیش روی آنان

خواهد شد. از سوی دیگر، با توجه به جایگاه مهم سازمانهای کوچک و متوسط در رشد و توسعه پایدار اقتصادی کشورها، دانش در این سازمانها باعث ایجاد و افزایش اشتغال می شود (آنتونی و کوما، ۲۰۰۵ به نقل از والمحمدی، ۱۳۸۸، ص ۸۹). مدیریت دانش روی خلق ارزش تاکید می کند و به معنای اداره کردن دانش موجود و تبدیل آن به دانش مفید در سازمان می باشد و دارای دو جز مهم می باشد. اداره دانش و افزایش توانایی برای خلق دانش جدید و نوآوری که منجر به اهمیت یافتن یادگیری و یادگیری زایی می شود. در این ارتباط مالهوترا (۲۰۰۳) بیان می کند، مدیریت دانش فرایندی است که بواسطه آن سازمانها در زمینه یادگیری، خلق، گسترش و کاربرد دانش مهارتهای مورد نیاز را کسب می کنند (نیاز آذری و عمومی، ۱۳۸۶، ص ۹۵).

با ورود انسان به عصر فراصنعتی که اساس آن مبتنی بر دوران صنعتی نیست، بلکه اطلاعات، خدمات و دانش فنی یا فناوری محور آن می باشد، ارزش شناخت و پژوهش علمی روز به روز بیشتر شده است (میرزایی، ۱۳۸۸، ص ۳۶). با توجه به اینکه پژوهش به منزله استخوان بندی برنامه های توسعه جوامع بشری به شمار می آید (ایرانی، بختیاری، ۱۳۸۲، ص ۲۳). بنابراین امروزه پژوهش از جمله اساسی ترین و مهمترین گام های علمی در هر کشوری محسوب می شود که در راه رشد و ترقی گام نهاده است. هر کشوری با دانش پژوهش در عرصه اقتصاد، فرهنگ و سیاست به دستاوردهای شگرفی دست می یابد (لیدی به نقل از یاران، ۱۳۸۰، ص ۹).

کلیه کارهای پژوهشی برای آنکه خوب به نتیجه برسند باید دو مرحله داشته باشند ۱- بکاربردن قاعده، فرمول و اصول پژوهش ۲- بکاربردن هوش و سلیقه شخصی جهت دستیابی به حقایق و نتایج صحیح (رضایی، ۱۳۸۵، ص ۲). برای تحقق اهداف ذکر شده تولید و بکارگیری دانش، مستندسازی و استقرار دانش در یک سازمان مستلزم وجود فرهنگ پژوهش گری است که در آن افراد و گروهها تمایل داشته باشند با یکدیگر همکاری نموده و در راستای منافع متقابلی که دارند، دانش خود را با یکدیگر سهیم شوند. تاکید بر یادگیری در فرهنگ سازمانی بر توانایی سازمان در خلق دانش جدید تاثیر می گذارد (عسگری، ۱۳۸۴، ص ۱۷). با توجه به اهمیت وجود انگیزه پژوهشی در دبیران دبیرستانها و از طرفی اهمیت مدیریت دانش در کلیه سازمانها، در این پژوهش بر آن شدیدیم تا به بررسی ارتباط بین این دو و نقش و تاثیر آن که مدیریت دانش در انگیزه پژوهشی دبیران دارد، بپردازیم.

۱. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر نحوه جمع آوری داده ها توصیفی است و با توجه به اینکه به بررسی ارتباط بین دو متغیر می پردازد، همبستگی است. جامعه آماری پژوهش کلیه دبیران دوره متوسطه شهر تهران مشتمل بر ۱۰۶۵۸ نفر بودند که در سال تحصیلی ۹۲-۹۱ مشغول به تدریس بودند. با کمک جدول کرجسی و مورگان، حجم نمونه ۳۷۱ نفر شد. نمونه آماری به روش خوشه ای تک مرحله ای و تصادفی ساده انتخاب شد. به این ترتیب که از بین مناطق نوزده گانه شهر تهران در جهت جغرافیایی شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز از هر جهت یک منطقه به روش تصادفی ساده انتخاب و از هر منطقه سه دبیرستان و از هر دبیرستان تعداد ۲۵ نفر به روش تصادفی انتخاب شدند.

ابزار گردآوری داده ها در این پژوهش دو پرسشنامه بوده است. اولی پرسشنامه استاندارد مدیریت دانش جاشپار شامل ۳۹ گویه که چهار مولفه خلق دانش، انتقال دانش، اشاعه دانش و استفاده از دانش را سنجیده است و این پرسشنامه استاندارد بوده که روایی محتوایی آن مجدداً بررسی شده است و پایایی آن از طریق ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ بدست آمده است.

و برای سنجش انگیزه پژوهشی، از پرسشنامه پژوهشگر ساخته استفاده شده است که روایی محتوایی و صوری آن تعیین شده و با کمک ضریب آلفای کرونباخ پایایی آن ۰/۸۷ محاسبه شده است.

داده های جمع آوری شده با کمک شاخص های آمار توصیفی مثل میانگین، میانه و مد و شاخص های آمار استنباطی مثل ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل در نرم افزار آماری SPSS قرار گرفتند.

۲. یافته های پژوهش

نتایج آمار توصیفی نشان داد، ۵۵ درصد نمونه را دبیران زن و ۴۵ درصد را دبیران مرد تشکیل داده اند. همچنین در جامعه مورد بررسی ۸۰ نفر مدرک زیر کارشناسی، ۱۹۸ نفر کارشناسی و ۹۳ نفر مدرک بالاتر از کارشناسی دارند.

نتایج تجزیه و تحلیل داده های حاصل از پرسشنامه ها با کمک آزمونهای تحلیل رگرسیون و همبستگی نشان داد، بین کلیه مولفه های مدیریت دانش و انگیزه پژوهشی در جامعه مورد بررسی ارتباط معنادار و مثبت وجود دارد. به عبارتی بهتر بین مدیریت دانش و انگیزه پژوهشی ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد. بین خلق دانش و انگیزه پژوهشی ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد. بین انتقال دانش و انگیزه پژوهشی ارتباط مثبت و معنادار وجود دارد. با توجه به اینکه ضریب همبستگی ها همگی مثبت می باشند و همه سطح معناداری ها هم قابل قبول هستند، بین کلیه مولفه ها ارتباط معنادار و مثبت وجود دارد. همانگونه که نتایج نشان می دهد، بیشترین همبستگی بین انتقال دانش و انگیزه پژوهشی وجود دارد (جدول شماره ۱).

جدول شماره ۱ همبستگی پیرسون مدیریت دانش و مولفه های تشکیل دهنده آن و انگیزه پژوهشی

مولفه ها	مدیریت دانش		خلق دانش		انتقال دانش		اشاعه دانش		استفاده از دانش	
	همبستگی	سطح معناداری	همبستگی	سطح معناداری	همبستگی	سطح معناداری	همبستگی	سطح معناداری	همبستگی	سطح معناداری
انگیزه پژوهشی	۰/۴۶۳	۰/۰۰۰	۰/۲۵۱	۰/۰۰۰	۰/۳۰۶	۰/۰۰۰	۰/۲۸۴	۰/۰۰۰	۰/۱۱۹	۰/۰۰۸

برای بررسی سهم هر یک از ابعاد مدیریت دانش در انگیزه پژوهشی نمونه مورد بررسی، از آزمونهای رگرسیون چندگانه استفاده شد. مشخص شد ابعاد مدیریت دانش به میزان ۰/۳۱۵ با انگیزه پژوهشی در ارتباط است.

همانگونه که ضریب تعیین نیز نشان می دهد، ابعاد مدیریت دانش تقریباً ۱۰ درصد از تغییرات انگیزه پژوهشی را تبیین می کند (جدول شماره ۲ و شماره ۳).

جدول شماره ۲ رگرسیون چندگانه مدیریت دانش و انگیزش شغلی

شاخص های آماری				
مدل	ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تبیین	ضریب تبیین چندگانه تعدیل شده	انحراف معیار ضریب تبیین چندگانه
انگیزش شغلی	۰/۳۱۵	۰/۰۹۹	۰/۰۹۶	۱۰/۲۷۷

جدول شماره ۳ ضرایب استاندارد شده مدیریت دانش و ابعاد تشکیل دهنده آن و انگیزه پژوهشی

مدل	ضرایب غیراستاندارد		ضرایب استاندارد	t	سطح معناداری
	خطای انحراف معیار	β			
مقدار ثابت	۱۲/۹۲۶	۵۷/۸۱۱		۰/۴۷۳	۰/۰۰۰
خلق دانش	۰/۱۹۹	۰/۱۳۷	۰/۱۳۷	۱/۶۸۵	۰/۰۴۶
انتقال دانش	۰/۰۸۶	۰/۱۰۷	۰/۱۰۵	۱/۰۸۰	۰/۲۳۶

اشاعه دانش	۰/۱۵۷	۰/۳۰۵	۰/۱۳۰	۱/۵۱۴	۰/۱۰۷
استفاده از دانش	۰/۲۷۳	۰/۱۶۷	۰/۲۱۳	۲/۰۱۶	۰/۰۰۰

همانگونه که نتایج جدول نشان می دهد ابعاد مدیریت دانش به میزان ۰/۳۱۵ با انگیزه پژوهشی در ارتباط است. همچنین با مشاهده مقدار R2 محاسبه شده برای متغیرها چنین استدلال می شود که ابعاد مدیریت دانش تقریباً ۱۰ درصد از تغییرات انگیزه پژوهشی را پوشش می دهند.

یافته های حاصل از این پژوهش نشان داد، بین مدیریت دانش و انگیزه پژوهشی دبیران دوره متوسطه شهر تهران رابطه وجود دارد. این نتیجه با پژوهشهای نیاز آذری و همکاران (۱۳۹۰)، گیرمورث^۲ (۲۰۱۲)، پاشاشریفی و همکاران (۱۳۸۷)، جواهری زاده (۱۳۸۶)، رشمه و همکاران (۱۳۸۶)، رضایی و همکاران (۱۳۸۶) و المحمدی (۱۳۸۸)، تصدیقی و تصدیقی (۱۳۸۸)، کفاشی (۱۳۸۷)، مهرمحمدی (۱۳۷۰)، فیلیپو^۳ (۲۰۰۹)، لی^۴ (۲۰۰۹)، سکروم و گلاست^۵ (۲۰۰۶)، لیندر و الد^۶ (۲۰۱۰) همراستاست. به عبارتی بهتر نتیجه این پژوهش و پژوهش های مشابه نشان داد، به کمک مدیریت دانش در دبیران دوره متوسطه شهر تهران، انگیزه پژوهشی در آنان بالا خواهد رفت. به عبارتی بهتر در فضای سازمانی که زمینه خلق دانش، انتقال دانش، استفاده از دانش و اشاعه دانش فراهم گردد، انگیزه پژوهشی در دبیران سطوح متوسطه بالا خواهد رفت.

همچنین یافته های این پژوهش نشان داد، بین خلق دانش و انگیزه پژوهشی دبیران دوره متوسطه شهر تهران رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. این نتیجه با پژوهشهای نیاز آذری و همکاران (۱۳۹۰)، رضایی و همکاران (۱۳۸۶)، تصدیقی و تصدیقی (۱۳۸۸)، کفاشی (۱۳۸۷)، پاشاشریفی و همکاران (۱۳۸۷)، منصور (۱۳۸۳) و دبیران (۲۰۰۲) همراستاست. یافته های پژوهش نشان داد بین انتقال دانش و انگیزه پژوهشی دبیران دوره متوسطه شهر تهران و بین اشاعه دانش و انگیزه پژوهشی آنها، رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. نتایج پژوهش در این خصوص با پژوهش منصور (۱۳۸۳) همراستاست. همچنین یافته های پژوهش نشان داد، بین استفاده از دانش و انگیزه پژوهشی دبیران دوره متوسطه شهر تهران رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. نتایج پژوهش در این خصوص با پژوهشهای مهرمحمدی (۱۳۷۰)، نیاز آذری و همکاران (۱۳۹۰)، شهرکی ندیمی (۱۳۸۰)، لی^۷ (۲۰۰۹)، لیندر والد (۲۰۱۰)، دبیران (۲۰۰۲) همراستاست.

نتیجه گیری

مدیریت دانش روند آگاهانه ایجاد دانش، اعتباربخشی به دانش، ارائه دانش، توزیع دانش و کاربرد آن در سازمان است. اگر مدیریت سازمان درصدد است تا مدیریت دانش در الویت قرار گیرد، باید تعادل موجود بین افراد و فناوریها را مورد توجه قرار دهد. مدیریت دانش راهکاری موثر برای ارتقای سطح خدمات و تولیدات سازمانی محسوب می شود و از طریق آن می توان به ارزش افزوده سازمان یاری رساند. به عبارتی بهتر مدیریت دانش فعالیتی هدفمند در راستای حفظ توان بالقوه سازمان و تبدیل اطلاعات کارکنان به سرمایه های سازمانی است.

با مدیریت دانش و زمینه برای ایجاد و پرورش آن، انگیزه انجام پژوهش و پژوهش محوری تقویت خواهد شد. لذا لازم است با تقویت زمینه های خلق دانش، اشاعه و گسترش دانش و ارائه دانش، روحیه پژوهش محوری در دبیران افزایش یابد. البته افزایش دانش و به دنبال آن افزایش کمی و کیفی در حوزه های پژوهش باعث ارتقا کیفی و کارایی سازمانها خواهد شد.

منابع

- تصدیقی، محمد علی؛ تصدیقی، فروغ (۱۳۸۸). موانع تحقیق و فرهنگ پژوهش در نظام آموزش عالی. ماهنامه مهندسی فرهنگی، سال چهارم، شماره ۳۵-۳۶، ص ۲-۳.
- جواهری زاده، ناصر (۱۳۸۶). بررسی عوامل موثر بر گرایش دانشجویان به پژوهش. پژوهشهای تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد، شماره دهم.
- رشمه، جواد؛ بدرقه، علی و احمدی، فخرالدین (۱۳۸۶). بررسی و مقایسه مدیریت دانش و یادگیری سازمانی در مدارس هوشمند و مدارس عادی شهر تهران. پژوهشهای تربیتی، سال چهارم، شماره ۱۳.
- رضایی، امیر (۱۳۸۵). پایه های پژوهش در علوم پزشکی. تهران: نشر و تبلیغ، تحفه؛ ص ۱-۹.
- پاشاشریفی، حسن؛ رضایی، اکبر؛ قدم پور، عزت اله (۱۳۸۷). الگویی برای ایجاد علاقه و انگیزه به مطالعه و پژوهش. نوآوری های آموزشی، شماره ۲۵.
- شهرکی ندیمی، زهرا (۱۳۸۰). بررسی موانع و مشکلات اجرای طرح های تحقیقات از دیدگاه اعضای هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی زاهدان، پایان نامه دکتری، دانشگاه علوم پزشکی زاهدان.
- عدلی، فریبا (۱۳۸۵). زمینه های دانش آفرینی در نظام آموزش عالی، رساله دکتری دانشگاه علوم و تحقیقات منصوری، رضا (۱۳۸۳). شناخت عوامل رشد پژوهش و نه موانع آن، یک چرخش بینش. رهیافت، شماره ۳۲، ص ۲-۴.
- مهرمحمدی، محمود (۱۳۷۹). جستارهای در پژوهش در قلمرو آموزش و پرورش. تهران، پژوهشکده تعلیم و تربیت، ص ۲۶.
- کفاشی، محمد (۱۳۸۷). بررسی عوامل موثر بر میزان گرایش اعضای هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی به انجام فعالیت های علمی-پژوهشی. فصلنامه اندیشه های تازه در علوم تربیتی، سال سوم، شماره چهارم، ص ۲-۷.
- میرزایی، خلیل (۱۳۸۸). پژوهش، پژوهشگری و پژوهشنامه نویسی، تهران: انتشارات جامعه شناسان، ص ۷۹.
- نیازآذری، کیومرث؛ عمویی، فتانه (۱۳۸۶). عوامل موثر بر استقرار مدیریت دانش در دانشگاههای آزاد اسلامی استان مازندران. فصلنامه دانش و پژوهش در علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد خورسگان اصفهان، ص ۹۶.
- والمحمدی، چنگیز (۱۳۸۸). تعیین و الویت بندی عوامل اصلی اجرای موفقیت آمیز مدیریت دانش در سازمانهای کوچک و متوسط کشور. فصلنامه علمی پژوهشی مدیریت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فیروز کوه، ص ۱۰۸.
- Girmus Ronald (2012), How to motivate your student online submission, (Austin, tx, may 2012).*
- Lee, Henry (2009). Information science higher education data 70104 oct. (publication no AAT9781109129687.*
- Schrump, LYNNE, Glassett, Kelly, F(2006). Challenges to implemental and impact of scientifically based research , American education research association annual meeting.*
- Dianne, Edward(2002), process and strategies knowledge management school, florida atlantic university.*
- Philipo Kathrine(2009). Analysis of the advisor role in small urban high school. Proquest llc. Phd, dissertation Stanford university,*
- Linder Frank, Wald Andreas(2010). Success factors of knowleges management in temporary organization, sciencedirect , international journal of progect management. www.elsevier.com.*
- Eftekhazade Seyeed farhad , Mohammadi Batoool(2011). The presentation of a Suitable Model for creating knowledge management in educational institute (higher education), procedia –social and behavior science 29(2011), 1001-1011.*

Title:

پی نوشت

- 1 Antony&Kuma
- 2 Girmus
- 3 Philipo
- 4 philipo
- 5 Schrum& Glassett
- 6 Linder&Wald
- 7 lee
- 8 Dianne